

Domnule Președinte, [1]

Subsemnatul [2]\_, în calitate de \_, în dosarul nr. / al \_, în termen legal [3],

**Declar recurs**

împotriva [4]\_, nr. , pronunțată de \_

Consider hotărârea netemeinică și nelegală pentru următoarele motive [5]\_ și vă rog să-mi admiteți recursul, să casați hotărârea și să faceți aplicarea corectă a legii.

Data

Semnătura,

Domnului Președinte al [6]\_

**Explicații teoretice**

[1] Natură juridică. Recursul este o cale de atac ordinară, de anulare, parțial devolutivă și în mod excepțional extensivă, destinată a repara erorile de drept comise de instanțele de fond în hotărârile date.

Trăsăturile caracteristice ale recursului sunt următoarele:

- a) este o cale de atac ordinară, ca și apelul, ce se exercită într-un termen fix și care tinde să împiedice hotărârea instanței de fond să devină definitivă și executorie;
- b) este o cale de atac exclusiv de drept, deoarece provoacă un control parțial, numai în drept. Recursul repune în discuție nu întreaga cauză, ci numai chestiunile de drept și pentru motive bine determinate, pentru nulitatea de fond sau de formă;
- c) este o cale de atac de anulare, deoarece tinde la obținerea casării ori anulării hotărârii atacate;
- d) este o cale de atac ireverențiosă, întrucât se adresează unor instanțe judecătoarești superioare (tribunale, tribunale militare teritoriale, curți de apel, curți militare de apel sau Înalta Curte de Casătie și Justiție);
- e) nu pune în mișcare o nouă judecată de fond a cauzei, ci doar o verificare a hotărârii atacate pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și, eventual, a înscrisurilor noi prezentate la instanța de recurs;
- f) este o cale de atac ușor accesibilă, în sensul că orice hotărâre penală a instanței de apel sau a primei instanțe care nu este supusă apelului poate fi atacată cu recurs.

[2] Titularul recursului. Pot face recurs, potrivit art. 385<sup>2</sup> C. proc. pen., aceleași persoane prevăzute în art. 362 C. proc. pen. referitor la declararea apelului, care se aplică în mod corespunzător.

[3] Termenul de recurs este, potrivit art. 385<sup>3</sup> C. proc. pen., de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel. Dispozițiile art. 363-365 C. proc. pen. privind data de la care curge termenul, repunerea în termen și declararea recursului peste termen, din materia apelului, se aplică și în cazul recursului.

Pentru unele hotărâri (încheieri sau sentințe), legiuitorul a prevăzut alte termene de recurs, aşa cum vom arăta în continuare:

- a) împotriva încheierii prin care se dispune, în timpul urmăririi penale, luarea măsurii arestării preventive a învinuitului sau a inculpatului, împotriva încheierii prin care se dispune revocarea, înlocuirea, încetare sau prelungirea arestării preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă se poate declara recurs în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți la judecată, și de la comunicare pentru cei lipsă [art. 140<sup>3</sup> alin. (1) C. proc. pen.];
- b) încheierea dată în primă instanță și în apel, prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care se constată încetarea de drept a arestării preventive poate fi atacată, separat, cu recurs, de procuror sau inculpat, în termen de 24 de ore, termen ce curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă [art. 141 alin. (1) C. proc. pen.];
- c) încheierea prin care s-a luat măsura arestării preventive a inculpatului în timpul judecății poate fi atacată separat cu recurs, în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă [art. 160<sup>2</sup> alin. (2) C. proc. pen.];
- d) împotriva încheierii instanței, în cursul judecății, date în urma verificării legalității și temeiniciei arestării preventive, prin care aceasta constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate se poate face recurs în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă [art. 160<sup>b</sup> alin. (4) coroborat cu art. 160<sup>a</sup>alin. (2) C. proc. pen.];
- e) împotriva încheierii prin care s-a admis ori s-a respins cererea de liberare provizorie (sub control judiciar sau pe cauțiune), precum și împotriva încheierii prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii se poate face recurs în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă [art. 160<sup>9</sup>C. proc. pen., respectiv art. 160<sup>9</sup>o alin. (5) C. proc. pen.];
- f) încheierea instanței de judecată, dată în urma verificării, din oficiu, în camera de consiliu, a legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive, înaintea expirării duratei acesteia, prin care se dispune revocarea sau menținerea acestei măsuri poate fi atacată cu recurs, în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă [art. 300<sup>9</sup>coroborat cu art. 160<sup>a</sup>alin. (2) C. proc. pen.];
- g) împotriva hotărârii pronunțate de instanță în cauzele în care urmărirea penală și judecata se fac conform procedurii speciale pentru infracțiunile flagrante, termenul de recurs este de 3 zile de la pronunțare, potrivit art. 477 alin. (1) C. proc. pen.

[4] Obiectul recursului. Potrivit dispozițiilor art. 385<sup>9</sup> C. proc. pen., pot fi atacate cu recurs:

- a) sentințele pronunțate de judecătorii, în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. (2) lit. a) C. proc. pen., precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

- b) sentințele pronunțate de tribunalele militare, în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. (2) lit. a) C. proc. pen. și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sănctionate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- d) sentințele pronunțate de secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- e) deciziile pronunțate, ca instanțe de apel, de tribunale, tribunale militare teritoriale, curți de apel și Curtea Militară de Apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.

Încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința sau decizia, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs. Spre exemplu, pot fi atacate separat cu recurs:

- încheierea, dată în primă instanță și apel, prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care se constată încetarea de drept a arestării preventive (art. 141 C. proc. pen.);
- încheierea prin care a fost suspendată judecata în primă instanță (art. 303 C. proc. pen.);
- încheierea dată în rezolvarea plângerilor împotriva măsurilor procesuale (măsuri asigurătorii și restituirea unor lucruri) luate de prima instanță sau împotriva modului de aducere a lor la îndeplinire (art. 168, art. 169 C. proc. pen.);
- încheierea prin care s-a confirmat măsura internării medicale în mod provizoriu [art. 162 alin. (6) C. proc. pen.];
- încheierea prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării preventive [art. 159 alin. (7) C. proc. pen.];
- încheierea prin care s-a soluționat liberarea provizorie pe cauțiune sau sub control judiciar (art. 160<sup>9</sup>C. proc. pen.); etc.

Mai pot fi atacate separat cu recurs, dar care urmează a fi judecat numai după pronunțarea sentinței sau deciziei, încheierile prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare cuvenite martorilor, experților, interpreților sau apărătorilor [art. 385<sup>3</sup> alin. (2) C. proc. pen.].

Potrivit art. 385<sup>1</sup> alin. (4) C. proc. pen., nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele prevăzute de art. 362 C. proc. pen. nu au folosit calea apelului ori când apelul a fost retras, dacă legea prevede această cale de atac. Însă, persoanele prevăzute în art. 362 C. proc. pen. pot declara recurs împotriva deciziei pronunțate în apel, chiar dacă nu au folosit apelul, dacă prin decizia pronunțată în apel a fost modificată soluția din sentință și numai cu privire la această modificare.

Potrivit art. 21 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție soluționează și recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive său a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nici o altă cale, iar cursul judecății a fost întrerupt în fața curților de apel.

[5] Motive de recurs. În motivarea recursului recurrentul trebuie să se refere la unul sau mai multe din cazurile prevăzute de art. 385<sup>®</sup> C. proc. pen. și la încălcările dispozițiilor legale de către instanța a cărei hotărâre este atacată cu recurs.

Motivele de recurs se formulează în scris, prin cererea de recurs sau printr-un memoriu separat, care trebuie depus la instanța de recurs cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată. În cazul în care nu se respectă acest termen, instanța nu este obligată să examineze decât cazurile de casare care, potrivit art. 385<sup>9</sup> alin. (3) C. proc. pen., se iau în considerare din oficiu. Potrivit art. 385<sup>"o</sup> alin. (3) C. proc. pen., aceste dispoziții nu se aplică în cazul prevăzut de art. 385<sup>6</sup> alin. (3) (hotărârile ce au o singură cale ordinăra de atac, a recursului), când recursul poate fi motivat și oral în ziua judecății.

Având în vedere formularea art. 385<sup>10</sup> C. proc. pen., doctrina<sup>55</sup> arătat că motivarea recursului este obligatorie, nemotivarea acestuia conducând la anularea recursului declarat (nulitate relativă).

În principiu, motivele de recurs nu pot fi decât motivele de drept, expres determinate de lege; ele nu pot consta în erori de fapt, cu excepția erorii grave (art. 385<sup>9</sup> pct. 18 C. proc. pen.). Astfel, motivele de recurs sunt clasificate în motive formale (sau de procedură) și motive substanțiale (sau de judecată).<sup>61</sup>

5.1. Motivele formale de recurs, aşa cum sunt enumerate în art. 385<sup>9</sup> C. proc. pen., sunt următoarele:

a) nerespectarea dispozițiilor privind competența după materie sau după calitatea persoanei, sancționată cu nulitate absolută [art. 192 alin. (2) C. proc. pen.];

b) sesizarea nelegală a instanței. Este avută în vedere atât sesizarea primară, care se face prin rechizitoriu (art. 264 C. proc. pen.) sau plângere prealabilă a persoanei vătămate [art. 279 alin. (2) lit. a) C. proc. pen.], cât și sesizarea suplimentară, care poate fi făcută în cazul extinderii acțiunii penale pentru alte acte materiale,

pentru alte fapte ori cu privire la alte persoane, sau sesizarea derivată, făcută în cazul declinării de competență, al strămutării cauzei penale, al desființării cu trimitere ori al casării cu trimitere.

încălcarea dispozițiilor referitoare la sesizarea instanței se sancționează tot cu nulitatea absolută [art. 197 alin. (2) C. proc. pen.];

c) compunerea nelegală a instanței ori încălcarea prevederile art. 292 alin. (2)

C. proc. pen. referitor la obligativitatea unicătății și continuității completului de judecată, în tot cursul judecării cauzei, sau existența unui caz de incompatibilitate",

d) faptul că ședința de judecată nu a fost publică, afară de cazul când legea prevede altfel. Si această încălcare a legii este caz de nulitate absolută, conform art. 192 alin. (2) C. proc. pen.;

e) lipsa de la judecată a procurorului sau a inculpatului, când aceasta este obligatorie, potrivit legii. Hotărârile sunt lovite de nulitate absolută, conform art. 192 alin. (2) C. proc. pen.;

O faptul că urmărirea penală sau judecata a avut loc în lipsa apărătorului, când prezența acestuia este

- obligatorie, sancționată, de asemenea, cu nulitate absolută, conform art. 192 alin. (2) C. proc. pen.;
- g) desfășurarea judecății fără efectuarea anchetei sociale în cazul infractorilor minori. Îi în această situație operează prevederile art. 192 alin. (2) C. proc. pen.;
- h) neefectuarea expertizei psihiatricice a inculpatului în cazurile și condițiile prevăzute de art. 117 alin. (1) și (2) C. proc. pen. Este vorba de efectuarea unei expertize psihiatricice în cazul infracțiunii de omor deosebit de grav, precum și în cazul în care organul judiciar are îndoieri asupra stării psihice a inculpatului;
- i) când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta nu se înțelege",
- j) când instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului prin actul de sesizare sau cu privire la unele probe administrate ori asupra unor .

cereri esențiale pentru părți, de natură să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului. Nepronunțarea asupra unor fapte deduse judecății este caz de nulitate absolută prevăzută de art. 192 alin. (2) C. proc. pen. și se sancționează prin casarea hotărârii cu trimitere spre rejudecare la instanța care a pronunțat hotărârea; celelalte cazuri referitoare la nepronunțarea asupra unor probe ori alte cereri se examinează dacă și în ce măsură au influențat soluția pronunțată, urmând să se caseze pentru completarea probatoriilor;

k) când instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv. Este vorba de cazul în care calea de atac este primită și nesupusă dezbatării, chiar dacă, ulterior, s-a respins pe fond;

1) când judecata în primă instanță sau în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința despre această imposibilitate. Aceasta este un caz de nulitate relativă.

## 5.2. Motivele substanțiale de recurs, prevăzute de lege, sunt următoarele:

- a) neîntrunirea elementelor constitutive ale unei infracțiuni sau pronunțare a de către instanță a unei hotărâri de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 334-337 C. proc. pen. (schimbarea încadrării juridice, extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale, extinderea procesului penal pentru alte fapte sau extinderea procesului penal cu privire la alte persoane);
- b) condamnarea inculpatului pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală",
- c) aplicarea unor pedepse greșit individualizate în raport cu prevederile privind individualizarea pedepsei sau în alte limite decât cele prevăzute de lege-,
- d) când persoana condamnată a fost înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau dacă există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, pe deoarece a fost grațiată ori a intervenit decesul inculpatului;

- e) când în mod greșit inculpatul a fost achitat pentru motivul că fapta săvârșită de el nu este prevăzută de legea penală sau când, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal pentru motivul că există autoritate de lucru judecat sau o cauză de înlăturare a răspunderii penale ori că a intervenit decesul inculpatului sau pedeapsa a fost grațiată",
- f) greșita încadrare juridică a faptei săvârșite;
- g) când hotărârea este contrară legii sau prin hotărâre s-a făcut o aplicare greșită a legii-,
- h) comiterea unei erori grave de fapt,
- i) când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituuite în stat",
- j) când a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului.

[6] Instanța competentă. Cererea de recurs se depune la instanța care a pronunțat hotărârea recurată, care este obligată să o înainteze, împreună cu dosarul de fond, instanței ierarhic superioare, competentă să soluționeze recursul.

Recursurile și cererile în cauzele judecate în primă instanță de secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție se judecă de către Completul de 9 judecători (plenul mic), conform art. 22 alin. (1) din Legea nr. 340/2004 privind organizarea judiciară.